

Sociaal Werk in de Wijk

Het programma

Sociaal Werk in de Wijk

Sociaal Werk in de Wijk is een initiatief van het lectoraat Maatschappelijk Werk van Hogeschool Inholland en MOVISIE.

Sociaal Werk in de Wijk is een programma dat gedragen wordt door het werkveld, en dat de komende jaren inspiratie, goede praktijken en concrete methoden zal bieden voor deelnemende organisaties en professionals.

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

Wijkanalyse, hoe doe je dat?

Er zijn veel manieren waarop een wijkanalyse gemaakt en/of uitgevoerd kan worden. Van eenvoudige portiekgesprekken tot een complexe situatieanalyse. De laatste jaren zijn oneindig veel modellen, handvatten en voorbeelden geschetst waarop je een goede wijkanalyse kunt uitvoeren, maar er is geen eenduidig model. Het loont de moeite om research te doen alvorens een model wordt gekozen en gestart wordt met de analyse van de wijk of het dorp waar je werkzaam bent. Met de opzet die we hier voorstellen, belichten we één mogelijke vorm van een wijkanalyse.

Wijkanalyses zijn een belangrijk instrument voor maatschappelijke organisaties, gemeenten en bewoners(organisaties) voor het maken van keuzes en het formuleren van verbeterpunten of speerpunten. Wijkanalyses kunnen breed zijn. Ze gaan dan over alle aspecten in een wijk. Ze kunnen ook beperkt(er) zijn en zijn dan gericht op één of enkele aspecten van de wijk, zoals de veiligheid of de speelgelegenheden voor kinderen onder de 10 jaar.

Een soort kijkoperatie

De wijkanalyse die we in dit leaflet belichten, is een soort 'kijkoperatie' in de wijk. De wijk of het dorp wordt 'doorgelicht' om een goed zicht te krijgen op wat er in de wijk speelt, waar de kracht en ontwikkelkansen liggen maar ook welke ondersteuning voor kwetsbare burgers nodig is. Ook wordt bekeken of de beschikbare diensten en de voorzieningen goed aansluiten. Deze manier van wijkanalyses maken, vormt de opmaat voor het opstellen van een sociale wijkagenda en het (eventueel) bijstellen van de wijkarrangementen.

Eén eigenschap kenmerkt overigens iedere wijkanalyse: het heeft altijd een activerend karakter, net als bij een kijkoperatie waarbij je tegelijkertijd onderzoekt en (licht) ingrijpt.

Welke onderwerpen kunnen in een wijkanalyse voorkomen?

In een wijkanalyse kunnen verschillende onderwerpen aan bod komen. Denk aan:

- Bevolkingssamenstelling: aantallen en percentages per leeftijdsgroep, opleidingsniveau, uitkeringen.
- Woningbestand: soorten woningen, huurprijzen, kwaliteit van de woningen.
- Fysieke omgeving: verkeerswegen en -drukke, groen, speelgelegenheid, ligging ten opzichte van andere wijken en centrum.
- Economische situatie: bedrijvigheid, werkgelegenheid en werkloosheid.
- Formele sociale infrastructuur: zoals scholen, buurthuizen/ontmoetingsruimten, sportscholen, activiteiten, als ook formele samenwerking tussen maatschappelijke organisaties.

Doel van het programma Sociaal Werk in de Wijk

Het programma heeft als doel om professionals en maatschappelijke organisaties inhoudelijk en methodisch toe te rusten om vernieuwingen in beleid en uitdagingen in de samenleving op te kunnen pakken.

Het gaat dan om concrete uitwerking van een groot aantal 'hoe'-vragen:

- Hoe ziet de 'generalist' eruit?
- Hoe kan deze generalist bijdragen aan vroegtijdig, licht en gericht interveniëren met inzet van 'eigenkracht', vrijwilligers en collectieve interventies?
- Hoe kan op sobere wijze vorm worden gegeven aan samenwerking tussen veel verschillende professionals in de wijk of rondom een cliënt (systeem)?
- Hoe ziet een bij de tijd passende 'Body of Knowledge' voor sociaalwerk eruit?

- Informele sociale infrastructuur: zoals kerken en bewonersorganisaties, maar ook de maatschappelijke participatie door bewoners, ervaren leefbaarheid en sociale veiligheid
- Wat speelt er verder in de wijk? Ervaren problemen en positieve aspecten/ontwikkelingen en visies van belanghebbenden: verenigingen, wijkraad, belangrijke personen in de buurt.

Uit welke onderdelen bestaat een wijkanalyse?

Een wijkanalyse is een kernachtige notitie met onder meer de volgende onderdelen:

Beschrijving van de wijk

- Hoe is de samenstelling van de bevolking? Wie wonen er, welke leeftijdsopbouw is er in de wijk, hoe zit het met het opleidingsniveau, werk en inkomen e.d. en welke demografische ontwikkeling wordt er verwacht?
 - Hoe ziet de vraag van (kwetsbare) wijkbewoners naar zorg- en dienstverlening er uit? En welke verwachtingen er zijn over hoe deze vraag zich zal ontwikkelen? Wat weten we al uit bronnen?
 - Welke voorzieningen zijn er in de wijk? Geef ook aan wie er in de praktijk gebruik maken van de voorziening. Het kan gaan om scholen, winkels/bedrijven, kerken, welzijns-, zorg-, culturele en sportvoorzieningen, die relevant zijn voor de leefbaarheid in de wijk, de veerkracht en zelfredzaamheid van (kwetsbare) bewoners. Gebruik zoveel mogelijk bestaande informatie, zoals een monitorgegevens van de GGD, de gemeentelijke basisadministratie (GBA), veiligheidsmonitors van de politie, gegevens van lokale instellingen voor welzijn en maatschappelijke dienstverlening en de voedselbank.
 - Welke professionele maar ook vrijwillige dienstverlening is er?
- Vul de informatie aan met beeldmateriaal, verhalen, multimedia-informatie uit en van de wijk en bewoners.

Bewoners in beeld

- Burgers in kwetsbare situaties: wie zijn dat, kennen we ze, wat weten we over hen en over wat zij nodig hebben? Wat bieden we hen nu vanuit verschillende maatschappelijke organisaties aan? Welke leemten zijn er?
- Kracht in de wijk: welke groepen/individuen zijn betrokken in de wijk en bij andere wijkbewoners en hoe zetten zij zich in? Wat vinden zij belangrijk dat er in de wijk gaat gebeuren, wat hebben zij nodig om hun werk voort te zetten en eventueel te verbeteren? Zijn er groepen nog niet betrokken die dat mogelijk wel willen? Hoe zijn zij te benaderen?

Problemen en kansen

- Waar zitten de lasten/zorgen, wat moet worden opgelost, wie zijn daarbij aan zet?
- Waar zitten de kansen, wat kan benut worden, wie zijn aan zet?
- Waar kunnen voorzieningen en dienstenaanbod efficiënter en effectiever worden ingezet? Denk daarbij ook aan de wijkcentra, wie worden bereikt, hebben wijkbewoners stem in het programma e.d.

Sociaal Werk in de Wijk

Meer informatie over Sociaal Werk in de Wijk

Op sociaalwerkindewijk.nl is volop informatie te vinden. Vanaf deze websites kunt ook de nieuwe brochure 'Samenwerken in de wijk, actuele analyse van sociale wijkteams' downloaden.

Contact

Neem voor meer informatie contact op met Hilde van Xanten, senior adviseur bij MOVISIE en programma coördinator van Sociaal Werk in de Wijk via h.vanxanten@movisie.nl of 030-789 2167.

Op te pakken speerpunten

- Welke speerpunten spelen er en welke krijgen waarom prioriteit?
- Wat is de rol van bewoners? Wie zijn er verder betrokken? Wat betekent dit voor de taak/rol van professionals van maatschappelijke organisaties en de gemeente? En wat voor de samenwerking tussen al deze partijen?
- Planning in de tijd
- Welke randvoorwaarden moeten worden ingevuld?

Stappen bij het maken van een wijkanalyse

Een wijkanalyse maak je sámen, met een scala aan betrokken stakeholders. Wanneer je de kar trekt - of dit nu vanuit een sociaal wijkteam of vanuit een welzijnsorganisatie gebeurt - is het prettig dit minimaal als koppel te doen. Hanteer daarbij de volgende stappen:

- Betrek in ieder geval professionele sleutelpersonen, die snel een scherp zicht op de wijk kunnen verwerven, en bewonersorganisaties of dorpsverenigingen.
- Voor de beschrijving van de wijk doe je eerst onderzoek naar bestaand materiaal. Zorg ook voor een wijkkaart (bijvoorbeeld via Google maps) met voorzieningen. Schrijf alvast kernachtig uit wat je te weten bent gekomen en wat op valt. Trek voorlopige conclusies, bijvoorbeeld met deze groep bewoners wil ik in elk geval in gesprek.
- Formuleer vervolgens vragen voor gesprekken met sleutelpersonen/ stakeholders. Leg die vragen eventueel ook nog voor aan collega's.
- Plan de gesprekken met sleutelpersonen. Bedenk goed wie je wilt benaderen en ga bewust ook op zoek naar sleutelpersonen waar je nog geen of weinig contact mee hebt.
- Werk de gesprekken kort uit en haal er de belangrijkste punten uit. Trek voorlopige conclusies of stel eerdere conclusies bij.
- Organiseer een brede bijeenkomst of activiteit met 'alle' wijkbewoners, zoals aansluiting op Landelijke Burendag of het organiseren van een karavaan. Organiseer desgewenst voor professionals een aparte bijeenkomst.
- Bereid daartoe een presentatie voor van de gemaakte analyse. In de bijeenkomst ga je aan de slag om gezamenlijk 'gouden tips' of speerpunten vast te stellen, waar draagvlak voor is. Vraag ook suggesties voor de verdere aanpak.
- Werk de speerpunten verder uit. Wat is de aanleiding, het probleem of de kans en welke urgentie is er, doelstelling, doelgroep, gewenst resultaat, aanpak/activiteiten (wat), betrokken partijen (wie en verwachte bijdrage per partij). Vul zover als mogelijk aan met: randvoorwaarden (wat nodig), planning en begroting.
- Schrijf je wijkanalyse verder af en illustreer met foto's e.d. Leg de concept-eindversie desgewenst voor aan collega's en sleutelpersonen van bewonersorganisaties, maatschappelijke organisaties en gemeente en verwerk daarna hun feedback.